

Theodorus Van der Groe

Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden, Matth. 5 vers 4.

De aanbiddelijke Zoon van God, de dierbare Heiland en Zaligmaker Jezus, is bezig in onze tekstwoorden, en in de vorige en volgende verzen ons een duidelijk en levendig verhoog te doen van de ware aard, gestalte en inwendige hoedanigheid van al zijn geestelijke en gelovige onderdanen, die hij uit de wereld verkiest en roept tot Zijn gemeenschap en koninkrijk. Deze beschrijft en stelt hij ons eerst voor als *armen van geest*, die, van zichzelf losgemaakt en geheel uitgeschud en ontbloot, gepaste en bekwame voorwerpen voor zijn volheid en algenoegzaamheid zijn geworpen, en genoodzaakt zijn, om voor alles tot hem te gaan.

Deze armen van geest beschrijft hij hier in onze tekst nader als die treuren, een gemoedsgesteldheid, om welke hij hun zalig spreekt, hun belovende, *dat zij vertroost zullen worden*. Door dit treuren van de arme van geest, verstaat de Zaligmaker die innige, hartelijke, tedere en geestelijke droefheid over de zonden, waarmee al ware armen van geest bezet zijn, voortkomende uit de bron van een waar geloof, en een hartelijke liefde en begeerte tot God en haar Zaligmaker Jezus; een gemoedsgestalte, mijn toehoorders! die niet anders dan zalig kan zijn, en op welke gewis een vaste en zekere troost zal volgen, ja, die al reeds een zoete vreugde en Goddelijke troost bij zich heeft.

Het is deze hartelijke, geestelijke en gelovige droefheid en treurigheid over de zonden, waarvan wij voor tegenwoordig wat nader met uw aandacht zouden handelen. Wij zijn bezig met de verklaring van de 89^e vraag van de Onderwijzer, handelende over *het eerste deel van de ware bekering, te weten: de afsterving van de oude mens*. Deze verhoogt ons de Onderwijzer als bestaande in twee onderscheiden stukken of delen, in een hartelijk leedwezen namelijk, en in een hoe langer hoe meer haten en vlieden van de zonden. Van het eerste stuk, te weten: het hartelijk leedwezen over de zonden hebben wij op verleden dag des Heeren in het namiddag uur met uw aandacht reeds behandeld en voor u opengelegd, eerst hoe een mens van de Heere door Zijn Geest en woord wordt gebracht tot een klare, onderscheiden en geestelijke kennis van zijn zonden en ellenden, zonder welke het volstrekt onmogelijk is, dat hij ooit bekeerd kan worden, vervolgens hoe uit deze bron en fontein van de kennis der zonden nu ook noodzakelijk een innig hartelijk en geestelijk leedwezen en droefheid over de zonden in de ziel van de mens verwekt wordt. Wij hebben gezien, hoe noodzakelijk en heilzaam deze droefheid was; en hoe er zonder dezelve onmogelijk een ware bekering kan gehoopt worden. Nu zouden wij dit stuk nog een weinig nader inzien, en uw aandacht deze hartelijke droefheid en leedwezen over de zonden wat nader openleggen, in zijn eigen aard, natuur, eigenschappen en gewrochten, waardoor zij zich van al valse schijndroefheid van de wereld, die de dood werkt,

licht onderscheidt, teneinde, opdat een ieder van ons zich, in afhankelijkheid van de Geest en het licht van de Heere, hierbij neerlegt en zichzelf ernstig en nauwkeurig onderzoekt.

O! Heere Jezus! maak gij daar ons toch zelf bekwaam toe, breng en druk het gewicht van de zaken, die er verhandeld zullen worden, op onze harten. Leid er ons bij uw hemels licht in, doe de onbekeerden zien, wat zij missen, en uw kinderen de dingen die Gij hen geschonken hebt, opdat Uw grote, aanbiddelijke en heerlijke Naam verheerlijkt en uw allesoverwinnende genade geprezen worde. Amen.

Om dan nu onze verhandeling over de ware droefheid en het leedwezen, die een mens in de bekering over zijn zonden noodzakelijk hebben moet, en die door de Geest van de Heere in hem gewrocht wordt, te vervolgen; zo weet, geliefden! dat al leedwezen en droefheid, die een mens over zijn zonden heeft en hebben kan, geen rechte, zaligmakende en gelovige droefheid is. De Onderwijzer heeft daar in zijn beschrijving ook wel degelijk het oog op gehad, want, sprekende van een leedwezen over de zonden, bepaald en beschrijft hij ons dat nader als *een hartelijk leedwezen*.

Er is, toehoorders! velerhande droefheid en leedwezen over de zonde in de mens, die niet hartelijk, geestelijk en zielzaligend is. Maar vals en bedrieglijk, en waarmee men voor eeuwig moet verloren gaan.

Wij zullen er tot een ieders onderwijzing kort enige fouten van voorstellen.

1. Daar is een *algemene natuurlijke droefheid* over de zonde, die allermeest hun oorsprong heeft uit de natuurlijke gesteldheid van het humeur van de mens, zonder dat de Heilige Geest iets in of aan dat hart doet. Zo vindt men mensen, die van een week humeur zijn, en licht geroerd worden en tranen storten, wanneer deze maar een weinig indruk van het geweten, over hun zonden en zondigen staat ontvangen, zo kunnen zij aanstonds tranen storten en dat dikwijls met veel bewegingen. Maar deze worden hieraan gekend, dat, zo gemakkelijk als de droefheid over hun zonden ontstaat of ontspringt, zo gemakkelijk verdwijnt zij ook weer, zij zet geen gestalte in het hart. Maar het zijn maar veranderlijke vlagen, vandaag droefheid, morgen weer blijdschap, evenals het ongestadige weer, het een uur regen, het andere uur zonneshijn. Andere zijn droefig over hun zonden alleen uit een zwaarmoedig of melancholisch humeur, deze, daar zij het opnemen, daar malen zij op. Wanneer zij het dan nemen op geestelijke zaken, zijn ze droefgeestig en zwaarmoedig over hun zaligheid, door hun zonden. Zodanige mensen zijn gemakkelijk hier uit te kennen, dat hun zwaarmoedigheid en droefgeestigheid over hun zonden redeloos is, dat is te zeggen, dat zij geen redenen plaats geven, noch geen middelen aanwenden om van hun droefheid verlost te worden. Maar zij blijven al in dezelfde staat van zwaarmoedigheid. Maar soms wordt de zware damp van de hersenen wel eens voor een korte poos in zo een verdreven, en dan vallen zij aan de anderen kant weer in een uitgelaten blijdschap, zonder reden of grond, die niet zo ras voorbij is, of zij zijn weer in hun oude zwaarmoedigheid, al zodanige droefheid over de zonden is maar natuurlijk, spruitende alleen uit het humeur of de gesteldheid van het lichaam.

2. Behalve deze, is er ten tweede *een gedwongen droefheid* over de zonden, die alleen voortkomt uit een vrees of gevoel van het kwaad van de zonde. Zo worden sommigen dikwijls zeer over de zonden ontsteld en geroerd, het geweten wordt levendig en vertoont de mens zijn zondig leven. Gods wrekende gerechtigheid, toorn en gramschap, de schrikkelijkerheid van

dood, hel en verdoemenis. Hieruit wordt de ziel vervuld met angst, benauwdheid en droefenis over de zonden. De zodanigen worden met de stadhouder Felix zeer verschrikt en maken soms ook wel uiterlijk een groot misbaar, bijzonder als zij onder enige plagen en bezoeken van Gods hand zijn, dan treuren, wenen en kermen zij, niet over de schandelijkheid van hun zonden, die zij haten. Maar over het kwaad, dat hun de zonden aanbrengt, evenals een dief, die meer treurt over de straf, die hij lijdt of te wachten heeft, als uit berouw over zijn misdaad, het huilen, schreeuwen, hun zonden belijden, en God de Heere met groot geweld om vergeving te bidden. Maar gewoonlijk gaat de stormbui en dat onweer na enige korte tijd weer over, en de droefheid zakt geheel van het hart af, gelijk wij dat tevoren uw aandacht breedvoeriger vertoond hebben, toen wij handelden over de gedwongen bekeringen.

3. Is er ook een wanhopig leedwezen of *een wanhopige droefheid* over de zonden. Wanneer iemands gemoed door een duidelijk en levendig gezicht van de grootheid en gruwelijkheid van zijn zonden, van Gods gestrengte heiligheid en rechtvaardigheid, en van de schrikkelijkheid van de eeuwige verdoemenis, zonder het minste gezicht of gevoelen van de genade Gods in Christus, zodanig geroerd wordt in het geweten, zo vreselijk aan het wroegen en woeden raakt, dat de mens zichzelf geheel aan de wanhoop overgeeft, en wanhopende van nooit genade bij God te zullen verkrijgen, de handen aan hem zelf slaat of zoekt te slaan. Zulk een desperate droefheid en leedwezen was er in Kaïn, Saul, Judas en andere goddelozen, waarvan wij in de Heilige Schrift en in de ongewijde geschiedenissen lezen.

4. Behalve deze, is er ook *een geveinsde droefheid* of huichelaars leedwezen over de zonden, die alleen bestaat in een uiterlijke vertoning van tranen, berouw en leedwezen, zonder dat het hart er enig waarachtig deel in heeft, of er enigszins door verbeterd wordt. Deze droefheid spuit of om dat de bedreven zonden al te groot en te enorm zijn, en tegen het licht der consciëntie te zeer aanlopen en strijden, of om dat iemand zich door zijn zonden schandelijk gemaakt heeft bij de mensen, of omdat men vreest voor Gods straf of iets dergelijks; hieruit ontstaan zwaarmoedige gedachten in de ziel, en de mens vangt aan of om zijn geweten te stillen, of om achting bij de wereld te zoeken, zichzelf uiterlijk zeer boetvaardig aan te stellen. Hij belijdt zijn zonden, stort er tranen over en neemt voor en belooft zichzelf te beteren. Maar zoekt toch zijn zonden zoveel hij kan te verkleinen, en wanneer hij nu zijn oogmerk bereikt heeft, houdt zijn boetvaardigheid en droefheid ook aanstonds op. zo'n geveinsde droefheid en leedwezen was er in Saul, wanneer hij belijdenis deed van zijn zonden, voor de profeet Samuël, 1 Sam. 15: 24; alsmede in die Joden, waarvan God de Heere getuigt, Jes. 58: 5, dat zij zich een dag met vasten kwelden, dat zij hun hoofd kromden gelijk een bies, en een zak en as onder zich spreidden.

5. Ook is er een ijdele en *vruchteloze droefheid* over de zonden. Salomo zegt van de ware droefheid, Pred. 7: 3, *dat het hart daardoor gebeterd wordt*. Maar daar zijn mensen, die over hun zonden kunnen treuren en schreien, zonder dat hun harten daardoor een haar beter worden, van zo een mag men zeggen, dat zij hun aangezichten met tranen wassen. Maar dat hun harten van binnen onrein blijven. Dit is een zuivere helse droefheid, geliefden! want eveneens gaat het in de hel ook, daar doen de verdoemden anders niet, dan op de erbarmelijkste wijze treuren en wenen, want daar is weinig der ogen en knersing der tanden. Maar hoe schrikkelijk zij daar ook in de hel wenen en kermen en hun tongen kauwen van de pijnen van het onuitblusselijke vuur, zo worden die rampzaligen niet het minste daardoor verbeterd. Maar zij blijven God vloeken en lasteren tot in al eeuwigheid.

Ziet, al deze en nog meer andere soorten van droefheid over de zonden, die wij hier zouden kunnen voorstellen, zijn het ware, rechte en geestelijke leedwezen niet, dat iemand, die bekeerd zal worden, over zijn zonden moet hebben. Men kan al deze aangehaalde valse droefheid over de zonden hebben en nochtans onbekeerd zijn en blijven en voor eeuwig verloren gaan, want de mensen kunnen hun zielen zowel met tranen, als met een kus verraden. Zij kunnen zowel wenende als lachende naar de hel gaan, iemands ogen kunnen wel springaders van tranen zijn, en hij kan zijn hoofd laten hangen als een bies, terwijl zijn hart nochtans harder is als een diamant. Zulke mensen mogen met hun tranen bekwaam worden vergeleken bij marmarstenen, die vochtig zijn bij nat weer.

Er is dan, geliefden! tot de ware bekering van de mensen een geheel andere droefheid en leedwezen over de zonde nodig, als wij totnogtoe gezien hebben, van hetwelk wij nu nog een weinig nader zullen handelen. De Onderwijzer beschrijft ons het ware leedwezen over de zonde, dat in de bekering ontstond, als *een hartelijk leedwezen*, dat is een droefheid of leedwezen van het hart, dat uit het hart voortkomt, en dat inwendig in het gemoed van de mens zijn zitplaats heeft, de droefheid van de geveinsden ligt meer uiterlijk in hun aangezichten, en hun tranen zijn als een dauw, die wel het lof van boven bevochtigt. Maar dat niet doordringt tot de wortel. Maar het leedwezen en de droefheid, die Gods kinderen hebben in de bekering, is geestelijk en gaat diep in het hart, het hart wordt daardoor gewond, verslagen en verbrijzeld, gelijk wij zo lezen van die Joden, die op de pinksterdag bekeerd werden, dat zij op de predikatie van Petrus verslagen werden in het hart, Hand. 2: 37. Het is hier met deze Goddelijke droefheid en leedwezen over de zonde, als er is Jer. 4: 18, 19: *Uw weg en uw handelingen hebben u deze dingen gedaan, dit is uw boosheid, dat het zo bitter is, dat het tot aan uw hart raakt! O mijn ingewand; mijn ingewand! ik heb barensweeën. O wanden mijns harten; mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen.*

Zie, zo gaat het ook, als de mens zijn zonden in haar eigen natuur bij Gods licht komt te zien, voornamelijk als hij ze begint te zien met een heilig en gelovig oog, op een Evangelische wijze, dan komt er een tedere en doordringende droefheid in zijn ziel, die het gehele hart inneemt en vervult, dan wordt het hart gescheurd en niet de klederen, Joel 2 vers 13. Die kennis van het hartenwerk heeft, en niet meer met Efraim wandelt *als een botte duif zonder hart*, Hos. 7: 11, zal gemakkelijk begrijpen dat het onmogelijk is, dat het ware geestelijke leedwezen over de zonde niet hartelijk zou zijn, want de gehele bekering, met alles wat er aan vast zit, is zuiver hartenwerk. De Heere eist toch maar het hart; wanneer het hart daar niet bij is, zo kan niets de Heere behagen en Gods kinderen hebben er ook geen welgevallen in. Die dan ooit op een Evangelische wijze over zijn zonden droefheid en leedwezen gehad heeft, die weet hoe teer, hoe innig geestelijk en hartelijk deze droefheid is. O, het hart wordt op het zien van Jezus' wonden, die door deszelfs zonden gemaakt zijn, zo innig, zo doordringende, zo Goddelijk bewogen en bedroefd, dat de teerheid, diepte en hartdoordringende kracht van deze Goddelijke droefheid onmogelijk recht kan gekend worden, zo de ziel niet dadelijk in de gestalte is, en gewond door haar zonden neerlegt voor de voeten van de aanbiddelijke en dierbare Heere Jezus. O, dan vlieten de tranen niet slechts als gehele beken van de ogen. Maar wat zijn het dan niet zoete, ootmoedige en tedere tranen, die uit het allerinnigste van een verbroken hart en verslagen Geest voortkomen! Och, mijn toehoorders! het is dan een hartelijke droefheid, een innig en hartelijk leedwezen, zonder enige verstoktheid: het hart heeft gezondigd. Maar het hart wordt

er dan ook op de tederste wijze over verslagen en verootmoedigd, het hart treurt en weent dan voornamelijk over zichzelf, over hartenzonden, die in hun schandelijkheid en gruwelijkheid dan klaar, bij Gods eigen licht, aan de zielen ontdekt worden; dan ondervindt de ziel dat het hartelijk en heilig treuren over de zonde een teer en zoet werk is, *omdat de Heere nabij de gebrokenen van harten is, en de verslagenen van Geest behoudt*, Psalm 34: 19.

Ik moet er dit van zeggen, toehoorders; dat er veel droefheid, berouw en leedwezen over de zonden in iemands ziel kan zijn, terwijl hij nog is onder voorbereidende overtuigingen. Maar dán, als de ziel tot Christus komt, en met de mond des geloofs zijn bloedige wonden kust, o dan wordt de droefheid en het leedwezen over de zonden eerst recht hartelijk, dan wordt er het hart door en door van omgeroerd, zodat de ziel dit woord des Heeren gebruikt, *mijn hart is in mij omgekeerd, al mijn berouw is te samen ontsteken*, Hos. 2: 8. Maar dan is het een heilige, een Goddelijke, geestelijke en gelovige droefheid, en die dezelve nooit gehad heeft, die weet niet wat het is, recht innig en hartelijk te treuren over de zonden. Zo dan, onze Onderwijzer kon het ware leedwezen en droefheid over de zonden ons niet bekwamer en eigenaardiger voorstellen, dan door die te omschrijven met het woord hartelijk, en zou dat leedwezen niet hartelijk zijn. O ziet toch eens waar het over gaat, het gaat volgens de Onderwijzer hierover, *dat wij God door onze zonden vertoornd hebben, en dezelve hoe langer hoe meer haten en vlieden*.

Om het hartelijke leedwezen en de geestelijke droefheid van de bekering nu nog een weinig nader te beschouwen, zo moeten wij de rechte bron en oorzaak ervan eerst overwegen.

De Onderwijzer legt dezelve aan ons open en leert ons ***dat het hartelijk leedwezen over de zonde daaruit voortkomt, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben, en dezelve hoe langer hoe meer haten en vlieden.***

Het voorwerp tot welke zich het ware leedwezen en droefheid over de zonden uitstrekt, is de zalige, oneindige, heerlijke en algenoegzame God, de dierbare Jehovah, de eeuwige Fontein en Springbron van al licht, blijdschap, goedheid, zaligheid en genade, in wiens veelheid wij ellendigen onszelf geheel verliezen, als het ons gegeven wordt onszelf daarin te werpen. Deze zalige en heerlijke God komt Zichzelf door Christus Jezus Zijn Zoon in de bekering aan de zielen van Zijn kinderen en gunstgenoten ontdekken en bekend maken. Maar wat zien zij dan? Dan zien zij met een duidelijk opgehelderd en geestelijk oog des geloofs, hoezeer zij de dierbare, zalige en heerlijke God door hun zonden vertoornd hebben. Het zijn dan de zonden, geliefden! die dit innige en hartelijke leedwezen van de ziel komen te veroorzaken. De mens weent en treurt tevoren; als hij nog onder algemene overtuiging is, veel over de omstandigheden en gevolgen van de zonde. Maar nu treurt, weent en stort hij tranen, zuiver over de zonden als zonden; het is nu volgens Klaagl. 3: 30. *Wat klaagt dan een levend mens, een ieder klage over zijn zonden.* En Hoofdstuk 5: 16, *de kroon van ons hoofd is afgevallen, o wee onzer, dat wij zo gezondigd hebben.*

Maar hoe worden de zonden nu gezien? Zij worden gekend en beschouwd in betrekking op God de Heere, tegen Wiens aanbiddelijke heerlijkheid, hoogheid, beminnelijkheid, en heiligheid zij begaan en bedreven zijn. De ziel wordt hier nu ingeleid in de allerzaligste kennis en beschouwing van God, en zijn onbeschrijfelijke dierbare deugden en volmaaktheden. Die God komt haar nu in en door Christus op het allerheerlijkste en beminnelijkste voor; nooit heeft de ziel een voorwerp gekend zo onbeschrijfelijk zalig, dierbaar en heerlijk als de Drie-

enige God. Hierop wordt zij eerst recht ingeleid in haar zonden, zij wordt nu gewaar, hoe schrikkelijk zij de allerhoogste, heiligste en beminnelijkste God door haar zonden onteerd, smaadheid aangedaan en geschonden heeft, hoe zij zijn kennis verworpen heeft, zijn heiligheid gehoond, en al zijn goede en zalige geboden op het schandelijkste overtreden, ja met voeten getrapt heeft. Kortom, de mens wordt nu duidelijk en levendig overreed, dat hij totnogtoe niet anders dan tot schande en oneer van zo grote en heerlijke God heeft geleefd, dat hij zichzelf buiten de zalige gemeenschap van die God heeft geworpen, dat hij de toorn en hoogste ongenade van Hem op zich geladen heeft. Hij ziet nu, hoe schrikkelijk en langdurig hij de Heere door zijn zonden getergd heeft, wat beledigingen hij hem in zijn hoogheid en heiligheid heeft aangedaan, wat een snood vijand hij van de Heere geweest is. Dit alles ziet de mens nu zo duidelijk en levendig, en wordt van zijn gruwelijk en Godonterend gedrag zodanig overreed, dat hij zichzelf ten alleruiterste moet schamen en verfoeien, en hij kan er niet genoeg over verslagen en verootmoedigd worden, dat hij een zo goede, algenoegzame en rechtvaardigen God aldus verlaten, onteerd en vertoornd heeft. O! zegt zo een, wat is de zonde tegen God een gruwelijk, een schrikkelijk, een schandelijk ding; al waren mijn ogen springaders van tranen, ik zou de onbetamelijke, de snoodheid en de schandelijkheid van mijn zonden niet genoeg kunnen bewenen. O! wat is de Heere rechtvaardig, als hij toorn over mij brengt, en mij aan het eeuwige verderf overgeeft, wat zou ik hem moeten billijken, en zijn grote, vreselijke en heilige Naam moeten prijzen, als Hij mij, snode en gruwelijke zondaar, in de hel wierp, en mij nooit genadig was. Dan roept de mens uit, in een hartelijke droefheid en allerdiepste leedwezen, met de koning David, Psalm 51: 6, *tegen U alleen, o God! heb ik gezondigd en gedaan dat kwaad was in Uw ogen.* Ziet, mijn toehoorders! hier uit dit alles wordt de ware en geestelijke droefheid over de zonden, het hartelijk leedwezen, dat in de bekering plaats heeft, nu gekend. Het is geen straf van de zonden, geen dood, hel of verdoemenis, of iets dergelijks, daar de mens hier voor vreest en bedroefd over is, o nee, het is God en Zijn heilige eer, die een mens hier op het hart komt. Zo goede, zo dierbare, zo heiligen, zo heerlijke God door de zonden onteerd en vertoornd te hebben, dat valt de ziel bitter, dat kan zij niet dragen, daar kan zij niet genoeg over treuren, al was er geen hel of hemel, geen zaligheid noch verdoemenis, als God maar weer in zijn ere hersteld wordt, meer wenst of begeert de ziel niet.

Wat dunkt u, aandachtigen! is er niet een groot onderscheid tussen zodanig een heilige en geestelijke droefheid over de zonden, tussen zo een hartelijk leedwezen, en tussen al die valse droefheid, die wij u eerst voorgesteld hebben? Gewis ja; het een is een droefheid naar God, het andere is een droefheid der wereld, de laatste werkt de dood. Maar de eerste werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid. Wilt u nog meer?

Wel, hoort dan nog kort wat eigenschappen en gewrochten deze Goddelijke droefheid heeft, opdat u van haar dierbaarheid en heilzaamheid nog klaarder mag overtuigd worden.

1. Zij is gelovig en vertrouwende op God en Zijn genade in Christus. De ziel druipt wel als het ware weg van treurigheid, en verfoeit en veroordeelt zichzelf vanwege haar zonden. Maar zij denkt niet hard noch wreed van God, en wanhoopt niet aan Zijn genade en goedertierenheid in Christus. Integendeel, zij aanschouwt Christus met een oog des geloofs en begeert zich op het allerhartelijkste met hem te verenigen en door hem God de Heere in Zijn heilige eer weer te herstellen. Hoe inniger, tederder en hartelijker droefheid een kind Gods heeft over de zonden, hoe meer hij zich wendt en keert tot Christus, om door Zijn bloed en gehoorzaamheid die zonden weg te nemen en helemaal uit te wissen. Zodat deze droefheid dan de ziel uit

zichzelf leidt en drijft tot Christus, evenals wij lezen, Markus 5: 24, van de vader van het kind, die, roepende met tranen, tot de Zaligmaker zei: *ik geloof Heere*. De ziel voelt haar smartelijk gewond door de zonde. Maar ziende dat Jezus een pleister van zijn bloed voor haar gemaakt heeft, stelt zij zich gewillig in de handen van deze medicijnmeester, en laat haar van hem genezen. Terwijl wolken van droefheid de ziel bedekken, breekt de zon van het geloof door dezelve heen en verdrijft die. Was dit zo niet, toehoorders! de ziel zou in een zee van tranen versmoren en verdrinken. Maar het geloof is de kurk, daar ze op drijft en die haar boven houdt.

2. Nog eens, de ware en geestelijke droefheid over de zonde gaat vergezeld met zelfwalging. De mens walgt van zichzelf en verfoeit zijn gruwelijke en onheilige natuur, volgens Ezech. 21: 43, daar de Heere tot zijn volk zegt: *gij zult van uzelf een walging hebben, vanwege al uw boosheden*. O, hoe gruwelijk beschouwt de mens zichzelf in deze droefheid, wat beeft hij een of keer en mishagen van zichzelf, wat is hij een lelijk mens in zijn ogen, hoe roept hij uit, wanneer hij de Heere der heirscharen komt te zien: *wee mij, ik verga, omdat ik een man van onreine lippen ben, en ik woon in het midden van een volks, dat onrein van lippen is*. Jes. 6: 5. O! zegt hij, geen snoder, geen onreiner schepsel als ik; o! wat onreine ogen, wat een vuil, boos en onrein hart! wat een schatkamer en modderpoel van snode goddeloosheid! foei, wat lelijke, stinkende en gruwelijke zonden! wat slijk, drek en vuiligheid! Laat toch Jezus' bloed aangebracht worden, om mij of te wassen.

3. De ware en geestelijke droefheid over de zonden, die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid, gaat vergezeld met een tedere schaamte, diepe ootmoed, verbreking des harten en belijdenis van zonden. De ziel wordt over haar gruwelijkheid en snoodheid beschaamd, schaamrood, voor de Heere, Jer. 31: 15. Zij valt voor de voeten van God neer, ziet uit om Christus' sterkte en gerechtigheid, tot verzoening, vurig en hartelijk aan te grijpen, zij doet de oprechtste en hartelijkste belijdenis van haar zonden voor de Heere, zij wil er geen een, hoe klein of gering, voor hem verbergen. O nee! al de driften, krachten en vermogens van de ziel, verenigen zich om de zonden, zo snood, zo gruwelijk en menigvuldig als zij zijn, voor de Heere te brengen, en niets ter wereld achter te houden, want de mens ondervindt dan levendig de waarheid van Salomo's zeggen, Spreuk. 28: 13, *die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn. Maar die ze bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen*. En hetgeen de apostel Johannes schrijft, 1 Joh. 1: 9. *Indien wij onze zonden belijden, God is getrouw en rechtvaardig, dat hij ons de zonden vergeeft en ons reinigt van al ongerechtigheid*.

4. Om hier niet alles op te halen, de ware en rechte droefheid over de zonde, zoekt de droefheid te vermeerderen en te vergeestelijken, dat is het uitzien van een gelovig, boetvaardig en verootmoedigd zondaar, om nog al inniger, tederder en hartelijker over zijn zonden bedroefd te zijn. Hem dunkt, zijn zonden zijn te snood, te schandelijk, te Godonterend, als dat hij er niet meerder en hartelijker over bedroefd, verbrijzeld en verslagen is; zijn hart acht hij, is nog te zeer verstokt, hij wilde wel dat het geheel als was mocht smelters, en geheel en al verbroken zijn. Hij bidt de Heere om meerder licht, teneinde hij zijn zonden in derzelve schandelijkheid en gruwelijkheid nog al klaarder en levendiger mocht voor ogen hebben, en op zijn hart ondervinden. Hij wenst geheel en al in zijn gruwelijkheid en onwaardigheid voor de Heere weg te zinken, nooit meent hij genoeg over zijn zonden verbroken en verootmoedigd te zijn. Zijn geroep is: *dieper Heere, dieper in mijn schuld!* Meer verslagen, meer verbrijzeld, meer

beschaamd, meer verlegen. Och, mocht ik geheel van mij zelf gruwen en walgen. Och, mocht ik vuriger en hartelijker naar Jezus en zijn reinigmakend bloed uitzien, en mij daar nauwer mee verenigen, en dieper in die fontein neerzinken, dat zou mijn zaligheid zijn en het enige leven van mijn geest.

5. De rechte en ware droefheid over de zonde, is een heilige en uitzuiverende droefheid. De ziel, die alzo, als wij gezien hebben, over haar zonden treurt, wordt daardoor hoe langer hoe meer in het bloed van Christus van de zonden gereinigd, het zijn deze tranen van ware boetvaardigheid, die deze zonden gelijk als versmoren. De huichelaars mogen hun zonden bewenen. Maar zij zullen ze daarom geenszins verlaten. Maar Gods kinderen beschreien de zonden en scheiden van de zonden, hun droefheid werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid, als wij Paulus hebben horen zeggen, en gelijk de Heere zijn volk vermaant, Joel. 2: 1 2, *bekeert u tot mij met geweene...*

6. Het ware treuren over de zonden is bestendig en zonder ophouden. De onbekeerden zijn ook wel eens over hun zonden bedroefd. Maar het is geen blijvende gestalte in hun harten. Sommigen zullen onder een predikatie wel eens tranen storten. Maar het is slechts een korte regenvlaag, die ras overwaait. Maar Gods kinderen treuren hier altijd, zolang zij in dit zondige lichaam des doods zijn; *haar oogappel houdt niet op*, Klaagl. 2: 18. Zij treden nooit weer in een verbond met de zonde. Maar blijven zonde altijd haten, en ze met hartelijke droefheid bewenen en betreuren, totdat zij eens zullen aanlanden in de hemel, daar geen rouw, noch droefheid, noch gekrijt ooit meer zal zijn, Openb. 21: 4.

Ziedaar, geliefden! deze voorgestelde dingen zijn wezenlijke eigenschappen van de ware, hartelijke en zaligmakende droefheid over de zonden die naar God is en een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid; overal, daar dezelve in iemand gevonden wordt, daar vertoont zij zich zodanig. Maar wij hebben aan te merken dat deze droefheid echter haar verscheiden staten en trappen heeft, en dat zij in allen, die bekeerd worden, niet op gelijke wijze zich doet ondervinden, want in de een is zij meer wettischer, in de anderen meer evangelischer. In de een is zij smartelijker, benauwder en vreselijker, in de ander en is zij zachter, tederder en liefelijker. In de een duurt zij langer, eer zij de ziel wezenlijk ontbloot en tot Christus brengt, in de andere duurt zij korter, in de een vertoont zij zich meer, in de anderen minder naar buiten enz. De Heere werkt hieromtrent zeer verscheiden, en nadat hij weet het beste voor de mens te zijn. Maar hoe effener, gestaltelijker, geestelijker en evangelischer de droefheid en het leedwezen is over de zonden, hoe beter; dan is de droefheid het allerinnigst, het hartelijkst en het aangenaamst voor de Heere en het profijtelijkst voor de ziel, wanneer zij bij het zien en aanschouwen van Jezus' bloedige wonden veroorzaakt wordt, want dit is het soevereinste en krachtigste hulpmiddel om een diamanten hart te vergruizen en te verbreken, zodat het zich als was laat kneden. Er is dan niets nodiger, dan wanneer men iemand met leedwezen en droefheid over de zonden vindt aangedaan, te onderzoeken naar de rechte bron en oorzaak, waaruit dezelve voortkomt. Ik ben verzekerd, dat er in deze tijd veel vleselijke en duivelse droefheid in de wereld is, dat er veel zulk wenen over de zonden is, als de duivels en verdoemden in de hel doen. Maar dat de ware en geestelijke droefheid van al dezelve licht te onderscheiden is, door haar evangelische bronader en Goddelijke eigenschappen, als wij gezien hebben. Vooral heeft men zich te wachten, iemand gerust neer te zetten en hem Christus en de zaligheid toe te eigen op enige preparatoire of voorbereidende wettische

droefheid, hoe groot, hoe geweldig die ook zou mogen zijn. Zo men de arme mensen niet wil bedriegen en hen hun tranen doen afwissen, eer zij met ontblote, uitgeschudde en ledige zielen tot Christus gekomen zijn, en zich met hun nat betraande aangezichten in de heilfontein van zijn bloed hebben ingedompeld, om in dezelve gewassen te worden; het zijn toch niet onze tranen. Maar het is alleen Christus' bloed, dat ons van al onze zonden moet reinigen.

Daar hebt u dan nu, mijn toehoorders! in twee achtereenvolgende predikaties, het eerste stuk van de afsterving van de oude mens, in de bekering verhandeld, te weten, het hartelijke leedwezen dat wij God door onze zonde vertoorn hebben. Zo gauw dit, zoals wij hetzelfde nu beschouwd hebben, in iemands ziel komt te ontstaan, is het onmogelijk, dat die vorige oude zondemens langer zo kan blijven leven. Nee, deze Goddelijke en geestelijke droefheid, dit hartelijk leedwezen over de zonden, is het eerste beginsel waaruit hen de dood veroorzaakt en toegebracht wordt. Want het is volstrekt onmogelijk als dit beginsel zich in iemand openbaart en gestaltelijk van de Heilige Geest in hem gewrocht wordt, dat zo een dan nog langer in de zonden zou kunnen blijven leven, en die met lust en vermaak bedrijven. O nee, deze geestelijke, gelovige en evangelische droefheid is een hartsveranderende en hartzuiverende droefheid, zij verwekt door haar eigen aard en natuur in iemand een oprechte en bittere haat tegen de zonden, als tegen het allerhoogste, allerschandelijkste en schadelijkste kwaad. Zij keert, stelt en vormt iemands hart inwendig geheel tegen de zonden, zodat hij de innige vijand van de zonden zijnde, dezelve hoe langer hoe meer komt te mijden, te ontvlieden en tegen te gaan, gelijk de Onderwijzer dat in het vervolg leert, zeggende, dat tot het afsterven van de oude mens ook behoort, *dat men de zonden hoe langer hoe meer komt te haten en te vlieden*. Welk stuk wij, als het de Heere behaagt, in de naaste reizen voor uw aandacht hopen te verhandelen.

Wat nu onszelf aanbelangt, zij zijn wel in grote mate gelukkig, die onder ons rechte kennis hebben aan de dingen die heden verhandeld zijn, want dezelve kunnen niet anders als bij Goddelijk licht geleerd, ondervonden en aldus gekend worden. Niemand kan begrijpen, of er iets van verstaan, wat het is, een hartelijk en innig leedwezen, een droefheid naar God over de zonden te hebben en er op een gelovige en evangelische wijze over te treuren, als die meermalen in die gestalte geweest is, en dan kan hij het nog weer niet recht en eigenaardig begrijpen, zo hij niet dadelijk weer in die gestalte komt, want al wat het verstand daarvan bevat en oordeelt, kan niet voldoen, tenzij de zaak zelf ondervonden wordt. Och, wat is het dan niet te beklagen, mijn toehoorders! dat verreweg de meesten van ons zo dood, onwetende en ongevoelig van deze geestelijke dingen zijn, ja dat er hun boze harten zo tegen zijn aangekant, dat zij ze als dwaze en onnutte dingen verwerpen en verachten. Maar weet, mijn toehoorders! - en och, mocht het de Heere uzelf maar eens recht doen weten - dat gij, die nog nooit zo innerlijk, zo hartelijk en teer over uw zonden bedroefd bent geweest, als wij nu beschouwd hebben, dat u ook nog nooit op een gelovige wijze tot Christus bent gekomen en als ellendigen voor zijn voeten hebt neergelegen, om van hem geholpen te worden. Weet dat u dan nog in de duisternis wandelt, en uw zonden en uw rampzaligen staat, waarin u bent, nog nooit gezien of gekend hebt, en komt u in deze uw blindheid te sterven, o, wat een nare en schrikkelijke eeuwigheid is er dan voor u te wachten! Hoe zult gij, die geen zin noch lust hebt gehad om hier op de wereld over uw zonden hartelijk te treuren. Maar liever gerust en zorgeloos hebt willen leven, en in plaats van boetvaardige tranen, u beholpen hebt met menigvuldige bedeksels van de schande, om uw zonden te verbergen en te verkleinen, hoe zult u er in de hel dan voor eeuwig over moeten wenen! Och, wat zult u dan een naar en ijselijk gehuil opheffen, wanneer ge u voor eeuwig zult bevinden onder het gewicht van Gods vreselijke toorn.

O mensen, mocht u er maar eens een weinig van kunnen zien en geloven, uw verstokte harten zouden er van sidderen en beven, en u zoudt misbaar maken, als een vrouw, die in barensood is. Wel, omwille van uw eeuwige zaligheid, neemt toch eens, - dit bidden wij u, - een wezenlijke intrest en belang in deze dingen, eer het voor u te laat zijn zal. Voed uw harten toch niet langer met zorgeloosheid, want u gaat allen naar een eeuwigheid toe, en u hebt met een heilige en rechtvaardige God te doen, die u met al uw zonden eens zal doen komen voor het gericht. Bedenk toch, dat er een gedenkboek voor des Heeren aangezicht is, daar al uw zonden, tot een toe, in staan opgeschreven. Vreest en beeft toch eens, eer u voor eeuwig met de duivelen zult moeten sidderen en beven in de vlammen van de hel. Ontwaakt toch eens, u die nu slaapt, en die in uw zorgeloosheid als verdronken ligt, ziet uw zonden en rampzaligheid toch eens, eer de dood u de ogen zal sluiten. Stort toch eens tranen van ware boetvaardigheid en van hartelijk leedwezen, dat u God door uw zonden zo vertoornd hebt, eer de Heere u voor zijn rechterstoel zal doen verschijnen, en al uw gewezen en berouw u niets zal mogen helpen. *Vraagt iemand, dat zullen wij dan doen?* Kunnen wij zelf onze zonden en rampzaligen staat zien? Is dat in onze macht om er zo hartelijk over bedroefd te zijn en ons gelovig tot de Heere Jezus te wenden en zijn sterkte en gerechtigheid aan te grijpen? Moet God ons dat niet geven, en zelf in ons werken?

Voorzeker vrienden, het zal des Heeren werk moeten zijn, u recht aan uzelf te ontdekken, u over uw zonden te verootmoedigen en u tot Christus om hulp te doen gaan, zonder dat, zult u er in al eeuwigheid niet toe komen. Maar ziet dan toch, dit bidden wij u, uw rampzalige blindheid en verstoktheid van het hart; neemt daar toch een ware intrest en belang in, dat u uw eigen zonden en rampzaligheid niet zien kunt, dat er uw harten niet over verootmoedigd en verbroken kunnen worden. Erkent dat toch voor een dodelijke kwaal in u, om welke u voor eeuwig zult moeten verloren gaan, zo u er niet haastig van verlost en genezen wordt; erkent dat u zichzelf van deze uw blindheid en verstoktheid niet kunt verlossen, dat uw verlossing alleen in de hand van de Heere Jezus is, dat Hij u door de ogen zelf van Zijn Geest van uw rampzalige blindheid moet genezen, u uw zonden doen zien, en er uzelf over moet verootmoedigen. Gaat en wendt u dan als zulke blinde en verstokte zondaars ook tot de Heere Jezus, zet en leg u neer voor Zijn voeten, bidt hem gelovig, ernstig en aanhoudende om Zijn licht en Geest, roept tot Hem, dat Hij u van uw blindheid en verstoktheid geneest. Laat Hem geen rust, voordat Hij u gehoord en geholpen heeft, neemt in Zijn mogendheid voor en besluit ernstig om aan zijn deur te blijven liggen en wachten, totdat hij u genadig is. Ziet, onbekeerde, blinde en verstokte zondaars, deze weg moet u in, of u moet voor eeuwig blind en verstokt van hart blijven. Daarom, och, bedient u toch van deze raad, praktiseert ze nu nog. Jezus wacht nog, om al ellendige zondaren, die tot hem komen, te helpen en genadig te zijn. De Heere zelf make er u door Zijn heilige Geest bekwaam toe. Amen.

Gepredikte Rijnsaterwoude en te Kralingen en laatst 21 februari 1773.